

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Галя Михайлова Кожухарова
Тракийски университет, гр. Стара Загора

за дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен “доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма *Методика на обучението по математика* на тема: „**Формиране на мотивационната дейност на учениците в обучението по математика**”

Автор: *Зара Георгиева Данаилова - Стойнова*

Научни ръководители: проф. д-р Пенка Петрова Рангелова и
доц. д-р Румяна Петкова Маврова

1. Общо представяне на процедурата и дисертацията

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РЗЗ-1427/06.04.2016г. на Ректора на Пловдивския университет и решение на ФС на Факултета по математика и информатика (Протокол №1/13.04.2016), в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилата за развитие на академичния състав на ПУ“Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Съдържанието е развито в 263 страници, от които 173 страници са основна част, литература и десет приложения. Списъкът с литература съдържа 165 източника – 154 на кирилица, 9 на латиница и два сайта. В основната част са включени 40 таблици, 12 схеми, 40 фигури, 16 диаграми и 33 чертежа. В приложенията са включени 4 таблици, 17 фигури и 24 чертежа.

2. Актуалност на тематиката

В увода на дисертационния труд са представени актуалността на темата и мотивите за разработване на изследването. Те са обосновани с намаляването на

интереса към математиката и необходимостта от промяна на отношението на учениците към нея и осъзнаване на нейната значимост за живота на хората. Това налага търсене на подходи за повишаване на мотивацията на учениците за учебна дейност и формиране у учащите се на положително отношение към ученето.

3. Познание на проблема

В дисертационното изследване основното внимание на авторката е насочено към мотивите, тяхната структура, функции и характеристики, понятията мотивация, мотивиране, мотивировка, мотивационна дейност и мотивационна сфера на личността. Използван е аналитичен стил на изложение, като са представени различни схващания за мотивите и мотивацията. Използвани са научните разработки на редица водещи автори в изследваното направление като Е. Маслоу, Е. Илин, А. Леонтиев, Л. Божович, С. Рубинщайн, М. Магомед-Еминов, Х. Хекхаузен, В. Ковалев, А. и други. Обобщено е определение за мотива на базата на възприемането му като потребност, цел, намерение, подбуда или устойчиво състояние на личността. Разгледани са различните подходи за дефиниране на понятието мотивация – структурен и динамичен. На базата на направения теоретичен анализ е представено разбирането на авторката за „формиране на мотивационна дейност“ като „процес на създаване на вътрешни положителни мотиви у човека за извършване на определена дейност“. Всичко това е основание да се предложи обоснован **Модел за осъществяване на мотивацията за учебна дейност**. Представени са характеристиката и структурата на технологичния модел за формиране на мотивация в обучението по математика от пети до седми клас. При разработването авторката се базира освен на анализиранияте теоретичните концепции и на държавните образователни изисквания за учебно съдържание; анализ на учебното съдържание по математика от пети до седми клас; проучванията на педагогическа практика; конструктивисткия подход и дейностно ориентираното обучение. Моделът е ориентиран към формиране на положително отношение на ученика към знанията и уменията по математика, а оттам и към формиране на мотиви за учене. Показана е структурата на модела и връзката между отделните компоненти. Познването на същностната характеристика на всеки от компонентите дава възможност за неговото управление и успешното му адаптиране към променящите се условия на обучението. При разкриване на методологията на модела са определени целта, задачите, съдържанието и неговото структуриране, изисквания и условия за реализацията им.

4. Методика на изследването

Методиката на изследването е представена във втора глава. Коректно са формулирани основните цели и задачи, подбрани са адекватни изследователски методи и средства, конкретизирани са критерии и показатели на изследването.

Представената конкретната реализация на модела за формиране на мотивационна дейност на учениците показва отлична методическа подготовка на авторката, познаване на съвременните теории и практики и реализацията им по отношение на формиране на положителни мотиви за учене. Методиката е съобразена с възрастовите особености на учениците и е подчинена на теоретичните постановки. Умело са съчетани традиционните и съвременни дидактически подходи, методи и техники за реализиране на обучението.

Обобщението на резултатите от експерименталното изследване са представени и обобщени в количествен и качествен аспект. За това са използвани таблици, онагледени със съответни на тях графики и хистограми. Изследвана е нормалността на разпределението. Използван е непараметричен критерий на Шапиро - Уилк за изследване на хипотезата, който е приложим за изследването.

Считам, че е удачно да бъдат изследвани качествата на диагностичните средства и да са проверени по отношение на валидността. Това би подсилило резултатите от изследването предвид на съществуващите разлики между контролната и експериментална група още на входящите изследвания.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Стилът на изложението в дисертацията е научен и точен. Използвани са съвременни философски, психолого-педагогически теоретични и практически методи. В изследването прозира стремеж за очертаване на степените за формиране на устойчива мотивационна дейност за преодоляване на ситуативната мотивация. Като цяло дисертационният труд има интегративен характер, като съчетава методическите и психологически характеристики на обучението по математика. Иновативната стойност на дисертационния труд може да бъде отбелязана в няколко направления:

I. В теоретичен аспект могат да се открият следните приноси:

Научни приноси:

1. Дефинирано е понятието мотивационна дейност като е изяснен процесът на формиране на тази дейност.

2. Конструиран е технологичен модел за формиране на мотивационната дейност на учениците в обучението по математика, като са използвани подходящи съвременни подходи и методи за формиране на положителна мотивация у учениците.

Научно-приложни:

3. Разработена е и е апробирана система от дейности, които подпомагат повишаването на мотивацията, като е обоснована ефективността ѝ.

4. Разработена е и е апробирана система от задачи за провокиране на познавателния интерес, за формиране на умения за прилагане на наученото в практиката и ежедневието, както и активиране на творческото мислене на учениците.

5. Изработени са критерии, показатели и инструментариум за отчитане на резултатите от обучението на учениците от 5. до 7. клас.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторантката

Авторката е представила девет публикации по темата на дисертационното изследване, от които една самостоятелна и осем в съавторство. Шест от публикациите са в научни списания, а три са в сборници от международни конференции. Публикациите отразяват резултатите от теоретичните и приложни аспекти на дисертацията и надхвърлят като брой изискуемия минимум.

7. Автореферат

Авторефератът е разработен според изискванията на Правилата за развитие на академичния състав на ПУ“П.Хилендарски“ и отразява точно основните резултати, получени в дисертационното изследване.

8. Перспективи за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Перспективите за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати се отнасят към прилагане на технологичния модел за ученици от осми до дванадесети клас.

Направените приложни разработки в дисертационния труд могат да се приложат и развият за разработване на учебни помагала в помощ на учителите и учениците, за повишаване на мотивацията за учебна дейност.

Интересно би било разглеждането на проблема за връзката между вътрешната мотивация и рефлексивния подход.

9. ВЪПРОСИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Формулирайте изводи по отношение на първия критерий. На каква основа бихте го направили?
- Каква е връзката между потребностите, мотивите и познавателния интерес?
- В заглавието е записано „Формиране на мотивационна дейност на учениците...“. В психолого-педагогическата литература обикновено се говори за формиране на умения, компетентности и т.н. Как се "формират" дейностите?

10. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-теоретични и приложни резултати, които представляват принос в методиката на обучението по математика и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България

(ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по математика и информатика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката **Зара Георгиева Данаилова - Стойнова** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Методика на обучението по математика, като **демонстрира** много добри изследователски качества и умения за самостоятелно организиране и провеждане на задълбочено научно изследване. Всичко гореказано ми дава основание да твърдя, че дисертационното изследване надхвърля рамките и изискванията за такъв род изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, поради което **предлагам** на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на **Зара Георгиева Данаилова - Стойнова** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма *Методика на обучението по математика*.

01.06. 2016. г.

Рецензент: .....
(проф. д-р Галя Кожухарова)